

SOCIAL KONSEKVENSANALYS OCH BARNKONSEKVENSANALYS [SKA/BKA]

DETALJPLAN FÖR BOSTÄDER OCH FÖRSKOLA
VID LILLA RÄBBÅSVÄGEN INOM STADSDELEN
BJÖRLANDA

VERSION 1: INVENTERING, MÅL OCH ÅTGÄRDER

Göteborgs
Stad

TENGBOM

Social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys SKA/BKA

Detaljplan för bostäder och förskola vid Lilla Räbbåsvägen inom stadsdelen Björlanda

Den sociala konsekvensanalysen och barnkonsekvensanalysen har genomförts i samarbete mellan Göteborgs Stads stadsbyggnadsförvaltning och Tengbom arkitekter som upphandlad konsult. Detaljplanens projektgrupp och stadens berörda förvaltningar har deltagit i arbetet.

Bilder, kartor och illustrationer är gjorda av Tengbom arkitekter om inget annat anges.

Göteborgs stad

Elin Kajander, planarkitekt och projektledare

Irma Fridolfsson, planarkitekt och biträdande projektledare

Tengbom arkitekter

Dafni Sarakinis, landskapsarkitekt och specialist social hållbarhet

Mikaela Björk, planeringsarkitekt

Johan Henrikson, planeringsarkitekt

2024-05-06

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	5
UPPDRAGET	5
SYFTE	5
BEGREPP	5
METOD	6
INVENTERING	7
RIKTLINJER OCH STYRDOKUMENT	7
Utveckling av den hållbara staden	7
Jämlikhet i Göteborg	8
Barnperspektiv	9
BJÖRLANDA	10
Om stadsdelen	10
Utvecklingsprojekt i närområdet	12
Tidigare dialog	13
Sociala utmaningar i Björlanda	13
PLANFÖRSLAGET	14
PLATSBESÖK	15
DIALOG	16
Gåtur	16
Digital enkät	16
Intervjuer	16
Sammanfattning av dialog	17
WORKSHOP MED TJÄNSTEPERSONER	20
Sammanfattning av workshop	20
SAMMANFATTNING AV INVENTERING OCH NULÄGESBESKRIVNING	22
Sammanhållen stad	22
Samspel	22
Vardagsliv	23
Identitet	23
Hälsa och säkerhet	23
Barnperspektiv och Barnens perspektiv	24
MÅL OCH ÅTGÄRDER-SOCIALA ASPEKTER OCH BARNPERSPEKTIV	26
MÅL	26
ÅTGÄRDER	27
REFERENSER	30

VERSION 1

Arbetet med SKA/BKA sker parallellt med framtagande av samrådshandlingar för detaljplanen för att löpande arbeta in sociala perspektiv och barnperspektiv i planförslaget. I version 1 av SKA/BKA för Lilla Räbbåsvägen har inventering av nuläge genomförts och målformuleringar och föreslagna åtgärder tagits fram för fortsatt planarbete.

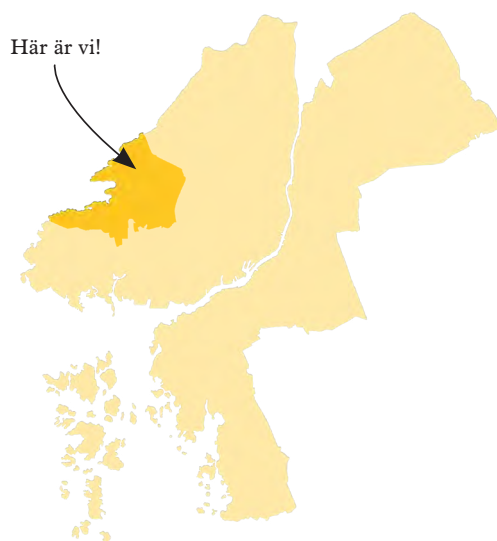
I arbetet med SKA/BKA ingår också att beskriva planförslagets konsekvenser jämfört med nuläget ur socialt perspektiv och barnperspektiv. Konsekvensbeskrivningen kommer att redovisas i en version 2 inför att detaljplanen går på samråd. Samråd planeras under hösten 2024.

INLEDNING

UPPDRAGET

Stadsbyggnadsförvaltningen, Göteborgs Stad, arbetar med att ta fram en detaljplan för bostäder och förskola vid Lilla Räbbåsvägen i Björlanda. För att arbeta in sociala perspektiv och barnperspektiv i detaljplanen genomförs en social konsekvensanalys och en barnkonsekvensanalys parallellt med planarbetet.

Fokus i rapporten ligger på sociala aspekter och barnperspektiv som kan hanteras inom ramen för detaljplanen, men även frågor som kan behandlas i ett senare skede eller tas omhand inom andra projekt lyfts i rapporten. Planområdet omfattar ett idag obebyggt skogsområde och området utanför planområdesgränsen har varit av stor betydelse och behandlats i inventering och dialog.

SYFTE

Syftet med konsekvensanalysen är att fördjupa kunskapen om planområdet utifrån sociala perspektiv och barnperspektiv samt konsekvensbeskriva planförslaget inför samråd. Genom att beakta och ta hänsyn till sociala aspekter och barnperspektiv kan planering bidra till att främja goda och jämlika levnadsvillkor där allas rättigheter tas tillvara.

BEGREPP

Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys är enligt Barnombudsmannen ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och synliggöra barnets bästa. Med hjälp av barnkonsekvensanalyser kan lokala och regionala beslutsfattare arbeta systematiskt och vara försäkrade om att ett barnperspektiv finns med i besluten. Syftet är att både på kort och lång sikt förbättra barn och ungas levnadsvillkor. Det är viktigt att ha förståelse för att barn inte är en homogen grupp. Barn har olika förutsättningar och behov, beroende på bland annat kön, ålder, socioekonomiska förhållanden, kulturell och etnisk bakgrund och eventuella funktionsvariationer.

Barnperspektiv och barnets perspektiv

Inom ramen för denna rapport beskrivs främst barnperspektivet, det vill säga vuxnas syn på frågor som rör barn. För att fånga barnets perspektiv (barns egna synpunkter och förslag) har även dialog med barn genomförts.

Barnrättsperspektiv

Barnrättsperspektiv är att vid varje beslut eller åtgärd som rör barn beakta att dess rättigheter enligt FN:s barnkonvention tillgodoses. Varje människa under 18 räknas som barn.

Social hållbarhet

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Det innebär också att det finns en hög tolerans och att människors lika värde står i centrum. För att uppnå ett socialt hållbart samhälle krävs att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen (Folkhälsomyndigheten).

METOD

För att möta målen om en socialt hållbar stad och att all stadsutveckling ska ske utifrån ett socialt perspektiv och barnperspektiv, har Göteborgs stad utvecklat en arbetsprocess och analysmodeller för socialkonsekvensanalys (SKA) och barnkonsekvensanalys (BKA). Modellerna är till hjälp för att utgå från människors olika livssituationer och behov när en fysisk förändring ska genomföras. Modellerna används för att få ökad kunskap om planområdet och för att identifiera viktiga sociala aspekter som behöver beaktas i planarbetet. Metoden används också för att konsekvensbeskriva olika förslag till förändring. Analysmodellen bygger på fem huvudsakliga teman:

Sammanhållen stad handlar om att motverka segregation och överbrygga barriärer, fysiska eller mentala. Barriärerna skiljer sig mellan människor och är olika för exempelvis barn och vuxna.

Samspel behandlar den fysiska miljöns förutsättningar för att skapa tillit och delaktighet.

Vardagsliv handlar om planens fysiska struktur och dess förutsättningar att skapa ett jämlikt och praktiskt vardagsliv. Ett vardagslivsperspektiv innebär att alla gruppers vardagliga rutiner och aktiviteter är utgångspunkt för planeringen.

Identitet avser såväl platsens identitet, den byggda miljöns karaktär samt människornas relation och känsla för platsen.

Hälsa och säkerhet handlar om att främja en jämlik och god livskvalitet. För att människor, vuxna och barn, ska kunna och vilja vara fysiskt aktiva utomhus behöver närmiljön vara trafiksäker och stimulerande.

Arbetsprocessen med SKA/BKA följer sju steg, som återfinns i SKA/BKA-rapportens tre kapitel;

Inventering

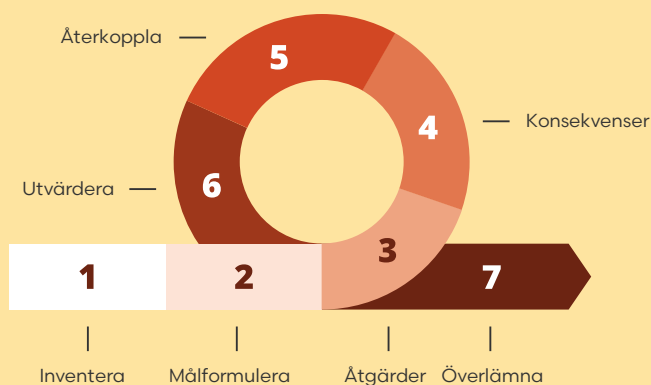
Inventering av tidigare utredningar, platsbesök, workshop med Göteborgs stads förvaltningar, webenkät till barnfamiljer i området samt intervjuer med barn boende i området. Den sammantagna inventeringen formar en nulägesbeskrivning över planområdets värden och brister ur socialt perspektiv och barnperspektiv.

Mål och åtgärder

För att utveckla värden och åtgärda brister formuleras mål för detaljplanen utifrån inventeringen. Målen förses med åtgärdsförslag för fortsatt planarbete.

Konsekvensbeskrivning

Konsekvenserna av planförslagets genomförande beskrivs. Konsekvensbeskrivningen görs utifrån de mål och åtgärder som tagits fram utifrån SKA/BKA matrisens fem teman.

SKA/BKA processens sju steg, Göteborgs stad.

INVENTERING

RIKTLINJER OCH STYRDOKUMENT

Utveckling av den hållbara staden

I Göteborgs stads översiktsplan presenteras kommunens samlade strategi för hur mark, vatten och bebyggelse ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen bygger på ett antal utgångspunkter, bland annat visionen *Hållbar stad, öppen för världen*. Visionen beskriver framtidens Göteborg där de som bor, vistas och verkar har jämlik tillgång till stadens resurser och det är enkelt att leva hållbart. Genom hela livets skiftande behov ska alla göteborgare ha möjlighet till en bra livsmiljö och en passande bostad. Det ska vara enkelt för alla att ta sig till stadens utbud, arbete, rekreation och nöjen, både för att lösa de viktigaste vardagsbehoven i närområdet och för att bidra till människors hälsa och välmående genom tillgång till natur och vatten. Besökare och boende bjuds in till att gå och cykla, och staden har en struktur som håller ihop olika områden och de människor som lever och verkar där. Översiktsplanen slår fast att Göteborg ska utvecklas till en nära, sammanhållen och robust stad.

En viktig del i den socialt hållbara staden är grönområden. Enligt Stadens *Grönplan* ska parker, naturområden och stadsrum bidra till varierade, jämlika och hälsosamma livsmiljöer. Den fysiska miljön har stor betydelse för människors livsvillkor och vardagsliv. Fysiska barriärer som exempelvis vägområden kan separera geografiska områden och skapa en ojämlik tillgång till offentliga rum. I Göteborg eftersträvas istället samlande platser och stråk. Områden som används som mötesplatser kan bidra till ökad tillit mellan människor och minska rädsla, konflikter och segregation mellan olika grupper. Tillgången till mötesplatser i närområdet är särskilt viktig för barn, äldre och andra som har begränsad möjlighet att ta sig längre sträckor. Tillgänglighet handlar både om närhet och användbarhet. De offentliga rummen behöver vara användbara för en bredd av människor och grönområden behöver finnas nära bostäder för att uppmuntra fysisk aktivitet, rekreation och återhämtning.

Bostadsnära parker och naturområde ska finnas inom **300 meter** promenad från bostaden, utan att man behöver korsa trafikleder, större vattendrag eller stora nivåskillnader. Den bostadsnära parken ska vara minst **0,2 hektar** och vara en mötesplats som erbjuder vila, ett varierat växt- och djurliv.

Grönplan, Göteborgs stad

Lekmiljöer i nära anslutning till bostaden är viktigt, och ska kunna nås inom **300 meters** promenad utan att passera större barriär. Utöver den nära lekmiljön bör en områdeslekplats finnas inom **500 meters** promenad där det finns några olika aktiviteter. Inom 1 km bör en stadsdelslekplats finnas med flera olika typer av aktiviteter för grupper av barn i olika åldrar.

Grönplan, Göteborgs stad

*Begreppet social position syftar till en position i en social hierarki som avgörs dels av socio-ekonomiska faktorer såsom utbildning, yrke och inkomst, dels av hur vissa egenskaper och tillhörigheter värderas vilket påverkar människors tillgång till resurser och handlingsutrymme.

Jämlikhet i Göteborg

Skillnaderna i livsvillkor är stora i Göteborg, och syns inte minst i förväntad medellivslängd. Som mest skiljer det 9 år mellan invånare i olika delar av staden. I Göteborgs stads *Jämlikhetsrapport* beskrivs skillnaderna som ett resultat av människors olika livsvillkor och sociala position*.

Skillnaderna i livsvillkor syns alltmer i den fysiska miljön, med en ökande boende- och skolegregation. Människor i olika delar av staden lever i större utsträckning helt olika liv, och möter alltmer sällan varandra. Ojämligheten förstärks genom att den sociala och ekonomiska utsattheten delas upp i det geografiska rummet. De som växer upp i resursstarka områden tenderar att få mer gynnsamma livsförutsättningar medan boende i områden med socioekonomiska utmaningar har sämre skolresultat, utbildningsnivå, arbetsmöjligheter, hälsa och levnadsvanor, även när hänsyn tas till exempelvis social bakgrund och föräldrars utbildningsnivå.

I Göteborg är segregationen mest utbredd i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar, likt Björlanda där aktuellt planområde ligger. Samtidigt får segregation mer direkta negativa konsekvenser för boende i områden med socioekonomiska utmaningar än för boende i andra områden. På grund av att de negativa effekterna främst ses i vissa områden definieras problemet ofta som lokaliserat där och som orsakat av människorna som bor där. Dock är segregationen och dess effekter ett resultat av hur fördelning av resurser och människor ser ut över hela staden. Jämlikhetsarbetet är därför en fråga om att organisera samhället så att resurser och förutsättningar fördelas på ett sådant sätt att människor får likvärdiga möjligheter att skapa sig ett gott liv.

Göteborgs stads mål med jämlikhetsarbetet är att Göteborg ska vara en jämlik stad. För att uppnå målet har fyra målområden tagits fram med tillhörande strategier. Tre av dessa områden bedöms relevanta i arbetet med aktuell SKA/BKA:

Skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor

- Ge varje barn möjlighet att utvecklas till sin fulla potential
- Fokusera på tidiga insatser
- Stärka vuxna runt barn
- Främja barns språkutveckling på samtliga arenor där barn och unga vistas
- Ge barn och unga möjlighet att stärka sociala nätverk och förmågor
- Ge barn och unga möjlighet till delaktighet, inflytande och rätt att vara sig själva
- Barn och unga ska ha tillgänglig och meningsfull fritid

Skapa hållbara och jämlika livsmiljöer

- Öka delaktighet och inflytande i stadsutvecklingen
- Skapa förutsättningar för en fungerande närmiljö
- Minska boendesegregation
- Öka tillgången till bostäder

Skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit

- Systematiskt integrera delaktighetsperspektivet
- Öka valdeltagande
- Skapa inkluderande medborgardialog
- Tillhandahålla arenor för medborgardrivna mötesplatser
- Utveckla delaktigheten i mötet med kommunens verksamheter
- Jämlik tillgång till stadens resurser

Jämlikhetsrapporten 2023, Göteborgs stad

Barnperspektiv

Grunden till jämlika livschanser läggs i barndomen genom uppväxtvillkor och utbildning. En av samhällets viktigaste uppgifter är därför att se till att barn får lika möjligheter genom exempelvis stöd och insatser riktade till familjer och genom skolan. FN:s konvention om barnets rättigheter – Barnkonventionen, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Under 2020 blev Barnkonventionen lag i Sverige för att synliggöra och förstärka barns rättigheter. Det innebär bland annat att barns rättigheter och perspektiv på ett tydligare och mer förankrat sätt ska synas i beslut. I den fysiska planeringen ska barnperspektiv och barnets perspektiv uppmärksammas och belysas.

Boverket har gjort en kartläggning och analys av barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling. I kartläggningen konstateras att förtätningen av offentliga miljöer påverkar barn, då mindre ytor leder till sämre förutsättningar för fysisk aktivitet och rörelseglädje. Samtidigt blir de offentliga miljöerna allt viktigare när trångboddhet ökar. För att platser ska nyttjas av barn behöver de upplevas trygga och vara tillgängliga för barn att ta sig till. Här är förvaltning och underhåll en viktig del för att platser ska bibehålla sin kvalitet och upplevas som trygga. I Boverkets kartläggning noteras att utemiljöer vid förskolor och skolor tenderar bli allt mindre och att tillgången till grönområden minskar. Det är viktigt för barns hälsa och utveckling att vistas ute i en grön miljö. Tillräckligt stor friyta av god kvalitet i direkt anslutning till förskole- och skolgårdar innebär att barn är ute mer, leker mer fysiskt och omväxlande. Enligt Göteborgs stads tekniska krav och anvisningar för mark- och utemiljö vid förskola ska friytorna möjliggöra för olika typer av aktiviteter; avslappning, kreativitet, fartfylldhet, naturupplevelser m.m. Grönska och vegetation på gårdarna stimulerar att alla kan leka tillsammans oavsett könstillhörighet.

I Göteborg finns styrande nyckeltal för friyta vid nyproduktion av förskola. I ytterstaden gäller friyta om minst **40kvm/barn**. För den sammanhängande friytan är **4000 kvm** acceptabel nivå och 6000 kvm god nivå.

Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt inriktning för samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar varav fyra räknas som grundprinciper;

- Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.
- Artikel 3: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
- Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

Barnkonventionen

Forskning från Sveriges Lantbruksuniversitet visar att större skolgårdar har bättre möjlighet att rymma den typ av platser och element som tillsammans skapar god funktion på skolgården. Förskolegårdar på 6000 kvm tycks ha särskilt goda förutsättningar att rymma de tre grundläggande kvaliteter som behövs i en bra skolgårdsmiljö; fysisk aktivitet, naturkontakt och socialt liv (Jansson m.fl. 2021). Friytan bör vara så rymlig att det utan svårighet eller risk för omfattande slitage går att ordna varierande terräng- och vegetationsförhållanden. Även tillgång till närliggande lekområden, parker och grönområden kan ingå i bedömningen av storlek och kvalitéer. För att barn ska kunna nyttja offentliga miljöer behöver trafiken utformas på ett tydligt och säkert sätt. Det är särskilt viktigt att barnens gång- och cykelvägar till skolor, förskolor, fritidsaktiviteter och bostäder är gena, trygga och säkra. Detsamma gäller på- och avstigningsplatser för kollektivtrafiken i områden där barn ofta rör sig.

Slutligen konstateras i Boverkets kartläggning och analys att barns medverkan i stadsutveckling är viktig för att behålla, skapa och utveckla goda livsmiljöer för alla.

BJÖRLANDA

Om stadsdelen

Planområdet ligger inom stadsdelen Hisingen i norra delen av Göteborgs stad. Hisingen är en varierad stadsdel med innerstadskvarter, miljonprogramsområden, småhus-, kust och landsbygdsområden. Björlanda, där planområdet ligger, är ett lantligt område med lång kustremsa. En stor andel av befolkningen har arbete, god ekonomi och god självupplevd hälsa.

Enligt Stadens *Lokala utvecklingsprogram för Hisingen* är Björlanda ett område med goda förutsättningar för barn och unga att få en bra uppväxt. Andelen hushåll med barn under 18 år i relativ fattigdom är den lägsta på Hisingen. Inkomsterna i området är höga i jämfört med snittet i Göteborg, men skillnaderna är stora mellan kvinnor och män. Kvinnors disponibla medelinkomst är betydligt lägre än mäns, och stora skillnader består efter pensionsåldern. Utbildningsnivåerna bland vuxna i Björlanda överensstämmer med snittet för Göteborg. Andelen av områdets elever i årkurs nio som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet är 95 procent, vilket är bland det högsta på Hisingen.

Björlanda är relativt glesbebyggt och majoriteten av bostadsbebyggelsen består av småhus. En majoritet av bostäderna är större än 121 kvadratmeter. Det finns en efterfrågan på mindre och ekonomiskt tillgängliga lägenheter från framför allt ungdomar och studenter. Bilinnehavet är betydligt högre än Göteborgssnittet och eftersom lokal service och handel saknas behöver invånarna ta sig till andra delar av Hisingen. Kongahällavägen som passerar genom Björlanda är hårt belastad. Längs vägen ligger mycket av den kommunala service som finns, i form av förskolor och skolor. Det finns ett behov av att förbättra trafiksäkerheten på Kongahällavägen.

Det saknas kommunala mötesplatser i Björlanda, men det finns ett rikt föreningsliv. Föreningslivet är framförallt kopplat till idrott. Cirka 80 % av barnen i området är med i en förening, vilket är bland de högsta siffrorna i Göteborg.

I Björlanda uppger 95 % att de känner sig trygga i sitt bostadsområde. Andelen som upplever otrygghet utomhus är lägst på Hisingen men folktomma platser, samlingar av motorburen ungdom som är högljudda eller alkoholpåverkade lyfts som faktorer som kan påverka otryggheten kvällstid.

Lokalt utvecklingsprogram
Hisingen, Göteborgs stad

Statistik över bostadsstorlekar, hushållssammansättning, befolkningssammansättning, inkomstnivå, utbildning och valdeltagande. Lokalt utvecklingsprogram Hisingen, Göteborgs Stad.

Utvecklingsprojekt i närområdet

Skra Bro

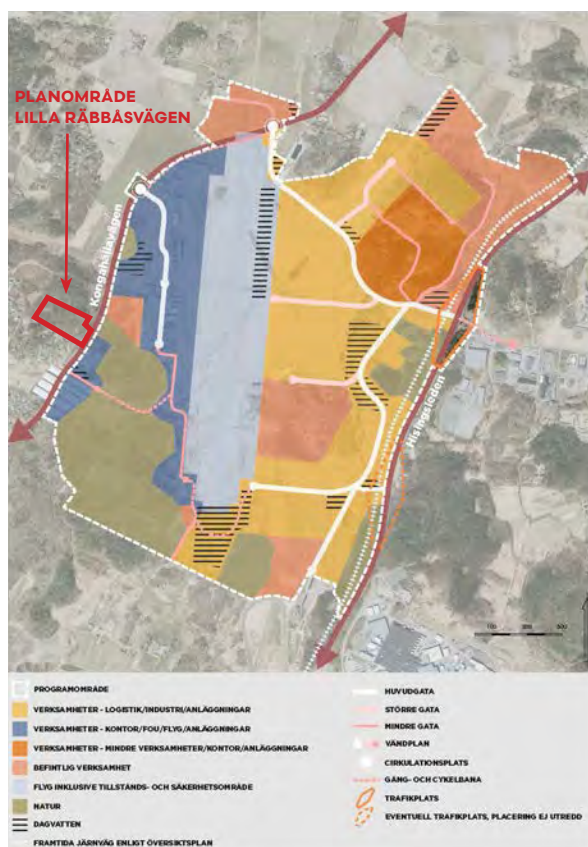
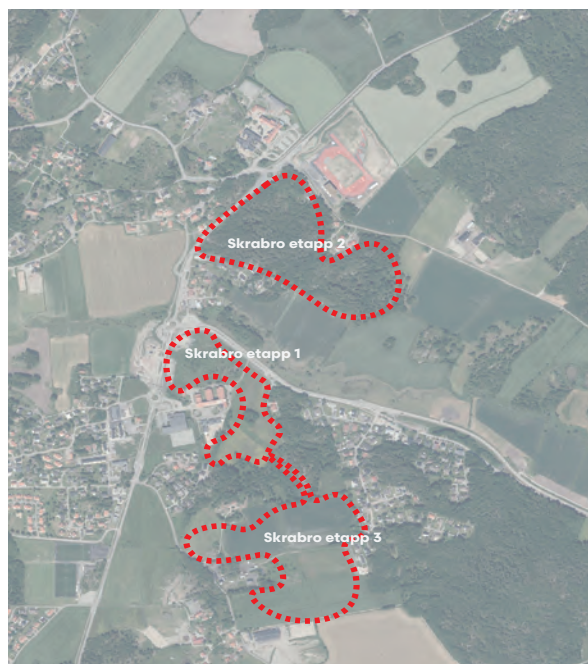
Vid kollektivtrafikknutpunkten Skra Bro pågår ett arbete för att utveckla ett närcentrum. Här uppförs en tätare bostadsbebyggelse med olika typer av bostäder och upplåtelseformer. Även service i form av handel, kontor, vård- och omsorgsboende planeras. Detaljplanen för den första etappen har vunnit laga kraft och uppbyggnad av området pågår. Dessutom har en ny friidrottsanläggning nyligen byggts i norra delen av Skra Bro.

Säve flygplats

I närheten av planområdet för Lilla Räbbåsvägen ligger Säve flygplats som fram tills 2015 var en internationell flygplats för kommersiellt flyg. I dag används flygplatsen för bland annat blåljusflyg. Flygplatsen omfattas av ett planprogramförslag som syftar till att utveckla området till ett blandat verksamhetsområde. Programförslaget tillåter både störande och icke-störande verksamheter såsom lager och logistik, industri, produktionsanläggningar, testverksamheter och dylikt. De mest trafikalkrävande och störande verksamheterna avses i första hand placeras öster om rullbanan för att minimera negativ påverkan på bostäder i väst. Den västra delen av programområdet föreslås framför allt för innovation och kontor, det vill säga mer personalintensiva verksamheter. För att knyta ihop östra och västra delen av området och leda trafik mellan Kongahällavägen och Hisingsleden föreslås en ny förbindelse genom området. Förbindelserna illustreras norr om planområdet för Lilla Räbbåsvägen.

Torslanda tvärförbindelse

Kongahällavägen och väg 155 genom Torslanda är hårt belastade. I syfte att avlasta de befintliga vägarna pågår ett detaljplanearbete för Tvärförbindelse i Torslanda inom stadsdelarna Lilleby och Syrhåla i Göteborg. Detaljplanen sträcker sig mellan Syrhålamotet i söder och Älvegårdsområdet i norr, och möjliggör en ny vägförbindelse för motortrafik och gång- och cykeltrafik. Detaljplanen förväntas gå ut på granskning under 2024.

Överst visas de utvecklingsprojektet Skra Bros tre utbyggnads-etapper i rött. Den nedersta bilden visar samrådsförslaget för planprogrammet för Säve flygplats, Göteborgs Stad. Planområdet för Lilla Räbbåsvägen är markerat i rött.

Tidigare dialog

I samband med pågående utveckling kring knutpunkten Skra Bro har sociala konsekvenser och barnperspektiv belysts och dialog med invånare genomförts.

I dialogen framgår att den lantliga havsnära karaktären nära naturen är starkt bidragande till områdets identitet. Många upplever att området är tryggt och att det finns en känsla av att alla känner alla. Samtidigt beskrivs att det finns fysiska och sociala barriärer till andra delar av staden. Stor andel av invånarna är barnfamiljer med god hälsa och ekonomi. Flera av de unga som deltagit i dialogen efterfrågar fler lägenheter för att kunna flytta hemifrån, i många fall fler hyreslägenheter.

Invånarna efterfrågar ett bättre serviceutbud, kollektivtrafik och gång- och cykelvägar. Man önskar bättre direktkopplingar till centrala Göteborg med kollektivtrafiken, även under kvällar och helger. Trafiken i Björlanda är ett återkommande tema, där trafiksäkerheten upplevs låg och bilberoendet högt. Framför allt barn och ungdomar har svårt att ta sig själva mellan olika platser och aktiviteter inom Björlanda. Det finns lokala målpunkter man vill kunna nå genom att gå eller cykla, såsom skolor, Zenithgården, friidrottsanläggningen, småbåtshamn, naturområden och mataffären.

Många upplever att det saknas aktiviteter och mötesplatser för unga och övriga åldersgrupper. Skra Bro är ett viktigt hängställe för ungdomar som den målgruppen vill bevara, medan vuxna gärna ser alternativa aktiviteter och platser för ungdomar. Det finns också grönytor omkring Skra Bro som beskrivs viktiga för yngre skolbarn.

Sociala utmaningar i Björlanda

I Stadens *Lokala utvecklingsprogram* identifieras följande sociala utmaningar i Björlanda:

- För att underlätta vardagslivet och minska behovet av att resa till andra områden behöver det lokala serviceutbudet stärkas.
- För att öka möjligheten för fler att kunna bo kvar i området eller flytta till området behövs en större blandning av upplåtelseformer och bostadsstorlekar.
- För att öka tillgängligheten till mötesplatser och skola/förskola, särskilt för barn och unga, behöver det kollektivtrafiken och gång- och cykelnätet utvecklas och utformas säkert.
- Kongahällavägens fysiska barriäreffekt behöver minska för att öka trafiksäkerheten samt bidra till kopplingar mellan östra och västra sidan av vägen.
- Stötta föreningslivet att hitta lösningar för fler mötesplatser, bokningsbara tider i idrottshallar och aktivitetsytor lokalt.
- Utveckla informationsinhämtningen för att få en mer heltäckande lägesbild och en bättre förståelse för den upplevda tryggheten. Detta gäller inte minst minoritetsgrupper. Mer information innebär ett bättre underlag för analys och insatser i trygghetsarbetet framåt.
- Aktivt arbeta med goda förebilder och positivt bemötande gentemot barn och unga i våra verksamheter och föräldrastödjande insatser för att skapa goda sammanhang för barn och unga att växa upp i.
- Tidig identifiering av, samt tidiga och samordnade insatser för barn och unga i behov av stöd.
- Utveckla platssamverkan med andra aktörer utifrån aktuell lägesbild, för att öka den upplevda tryggheten och minska brottslighet.

Lokalt utvecklingsprogram
Hisingen, Göteborgs stad

PLANFÖRSLAGET

Det område som omfattas av detaljplanearbetet ligger norr om Lilla Räbbåsvägen i Björlanda, cirka 10 kilometer nordväst om Göteborgs centrum, strax väster om Säve flygplats. Planområdet omfattar fastigheten Nolvik 1:83 som idag utgörs av naturmark. Fastigheten gränsar i öst direkt mot Kongahällavägen, i söder och väst mot villabebyggelse och i norr mot naturmark där infartsväg Hjälmaavägen till villabebyggelsen finns. Bebyggelsen i närområdet utgjordes tidigare av fritidshus som har genomgått en omvandling till permanentboende. Planområdet är inte tidigare detaljplanlagt.

Förslaget innebär en utbyggnad av en förskola med 4-6 avdelningar samt cirka 120 nya bostäder i radhus och friliggande villor. Målsättningen är även att placering och utformning av bostäder ska anpassas till natur- och kulturvärden samt harmonisera med omkringliggande bebyggelse, liksom att förskolan ska ha goda lekmöjligheter, att friytorna ska följa stadens rekommendationer samt att bullernivåerna ska hållas acceptabla.

Varje kommun ska ha en gällande översiktsplan. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men presenterar en viljeinriktning för kommunens utveckling som sedan omsätts i detaljplaner, som är juridiskt bindande. Det område som omfattas av planförslaget för Lilla Räbbåsvägen är utpekad som kust- och landsbygd i Göteborgs stads översiktsplan. Inom området ska areella näringar, natur-, kultur- och friluftsvärden värnas. Enligt översiktsplanen bör ny bebyggelse endast tillkomma genom enstaka lokaliseringsprövningar och som tillskott till befintliga bebyggelsegrupper och på mark som redan är ianspråktagen. Tillkommande bebyggelse bör ansluta till kust- och landsbygdens bebyggelsemönster.

I planarbetet har sociala frågor, möjlighet till infart och påverkan på det statliga vägnätet, utbyggnad av kommunalt VA, placering av förskola med hänsyn till de befintliga höjdförutsättningarna och att planförslaget strider mot översiktsplanen identifierats som knäckfrågor. Den här rapporten tar främst hänsyn till utmaningar som är kopplade till de sociala perspektivet.

Kartbild med planområdet utmarkerat i vitt, Lantmäteriet.

PLATSBESÖK

Observationer i planområdet med omnejd har genomförts vid flera tillfällen vid olika tidpunkter under januari-mars 2024. Vid de olika platsbesöken har resealternativ studerats, och både bil och kollektivtrafik använts. I samband med resorna noteras att parkering för besökande saknas och att trafiksäkerheten vid hållplatslägen är bristfällig. Kollektivtrafikresenärer tvingas korsa Kongahällavägen där biltrafiken upplevs hålla höga hastigheter och säker passage saknas.

Planområdet är tätbevuxet och i vissa delar kuperat. Under observationerna har inga personer vistats i planområdet. Viss antydning till aktivitet syns i form av stigar och en koja. Stigarna är till stor del igenväxta. Det saknas spår av att området nyttjats i närtid.

1. Den befintliga infarten från Kongahällavägen till Hjälmarvägen. 2. Hjälmarvägen som matar trafik till befintligt bostadsområde. 3. Spår av en stig i planområdet. 4. En av lekplatserna som samfälligheterna anordnat längs Hjälmarvägen. 5. Parkbänk i det område som bland invånarna kallas Parken, ett anordnat grönområde med lek som gränsar till planområdet. 6. I planområdet, vy mot Kongahällavägen där eventuell infart ska anordnas. 7. Spår av stig från Parken in i planområdet.

DIALOG

För att ta del av lokalkunskap om planområdet, närområdet och Björlanda har dialog med allmänheten förts vid ett antal tillfällen.

Gåtur

I februari 2024 anordnades en gåtur med de tre samfälligheter som finns i närheten av planområdet; Skogs-dungen, Hjälmarvägen och Gläntan. 9 representanter från samfälligheterna deltog och berättade om området samtidigt som man promenerade runt i området. Rutten för gåturen formades efter de observationer som gjorts under platsbesöket med syfte att få representanternas beskrivning av vardagslivet i området. Efter att gåturen genomfördes fick samfälligheterna frågor om området som besvarades på mail.

Digital enkät

I samband med gåturen delades inbjudan till en digital enkätundersökning ut till alla barnfamiljer boende i närheten av planområdet. Syftet med enkäten var att belysa barnperspektivet och ta del av barns egna bild av hur det är att vara barn i området. Inbjudan avgränsades geografiskt till en del av Hjälmarvägen, Lilla Räbbåsvägen och Räbbåsvägen. I det avgränsade området bor totalt 67 barn. Inbjudan innehöll en QR-kod till enkätfrågorna och karta där barnen fick fylla i viktiga platser i närområdet. Enkätfrågorna besvarades till viss del av barn och till viss del av deras föräldrar.

Intervjuer

Som ett komplement till de digitala enkäterna genomfördes intervjuer med barn och föräldrar i området för att belysa barnperspektivet. Intervjupersonerna kontaktades först via brev, och sedan genomfördes intervjuerna genom att knacka dörr i området vid två tillfällen i februari. Intervjufrågorna berörde den fysiska miljön, upplevelsen av närmiljön och aktiviteter för barn och unga i Björlanda.

Översta kartbilden visar rutten för gåturen. Den nedre visar den geografiska avgränsningen för enkäten. Kartunderlag, Lantmäteriet.

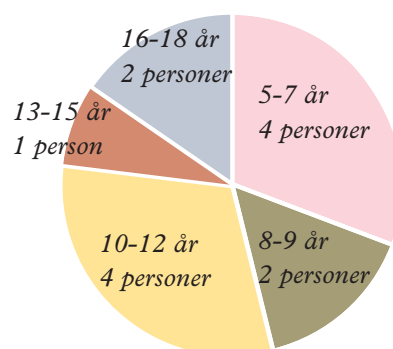
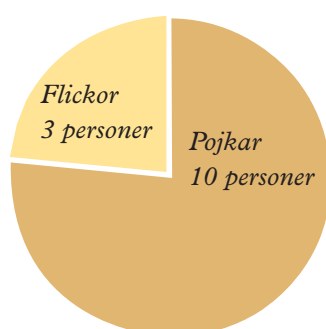
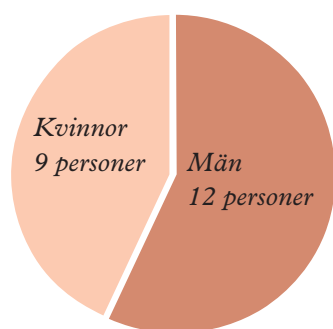

Diagram som visar hur många kvinnor/män respektive flickor/pojkar, samt ålder på barn som deltagit i dialog genom gåtur, enkät och intervjuer.

Sammanfattning av dialog

Områdets karaktär

Området beskrivs som lantligt, havsnära, naturnära, spontant och charmigt. Bostadsområdena är tidigare fritidshusområden som utvecklats till permanentbostäder, vilket format gestaltningen och uttrycket i området. Deltagarna tror ekonomin styr vilka som har möjlighet att bo i området och beskriver sig själva som en homogen grupp med hyfsat god ekonomi. Majoriteten är inrikes födda svenskar och väldigt få är ensamboende. Många i området arbetar på Volvo eller driver eget företag. En av deltagarna beskriver stereotypen av Björlanda som ”något mellan Hovås och bönder”.

Trygghet och trivsel

Övervägande del av de barn och vuxna som deltagit i dialogen beskriver att de trivs bra i närområdet och Björlanda i stort. Närheten till stan, arbetstillfällen och naturen beskrivs som kvaliteter som bidrar till området. Havet med bad och fiske, och skogen med möjligheter till svamplockning och rekreation uppskattas av invånarna.

Hela stadsdelen Björlanda upplevs övervägande som en trygg plats där alla känner alla. I närområdet bidrar de olika samfälligheterna till känslan av gemenskap genom gemensamma träffar och aktiviteter. Söder om planområdet vid busshållplats Garaget Högstena finns ett verksamhetsområde som under kvällstid kan upplevas otryggt. En man och en kvinna menar att okända bilar befinner sig där nattetid. Verksamhetsområdet ligger intill Kongahällavägen som mellan Säve och Skra Bro beskrivs som smal och mörk. Flera vuxna lyfter att det sker stölder av cyklar och mopeder vid Skra Bro, och att vissa upplever att det är obehagligt att promenera de ca 3 kilometrarna från Skra Bro hem sent på kvällen.

”Jag känner mig trygg här. Eftersom det inte finns något att göra här kommer det inte några utifrån. Det är tryggare i Björlanda än i stan.”
- Kvinna, 18 år.

Trafiksäkerhet och kommunikationer

Enligt deltagarna i dialogen är de största utmaningarna i området den bristfälliga trafiksäkerheten, avsaknad av god infrastruktur och goda tillgängliga kommunikationer. Avsaknad av belysning och hårt belastade vägar lyfts som exempel. Från planområdet saknas gång- och cykelbana längs med Kongahällavägen för att ta sig till bland annat Björlandaskolan och Skra Bro. Barn och unga cyklar till skolan via mindre vägar inom området till Spänstvägen som ansluter till gång- och cykelbana längre söderut på Kongahällavägen.

”Om jag åker buss själv har mina föräldrar sagt att jag ska åka till hållplatsen innan i stället och gå av där för den är bättre.”
- Pojke 11 år

En del äldre barn tar bussen, och då pekas busshållplatsen Garaget Högstena ut som en extra farlig plats. Det saknas både gångbana och övergångsställe för att korsa Kongahällavägen. Bilister kör för fort utan att sakta ner, eftersom det är en kortare sträcka på Kongahällavägen som går från hastighetsbegränsning 70 km/tim till 50 km/tim och tillbaka till 70 km/tim igen. Det är också skymd sikt vid busshållplatsen. En del upplever att hållplatsen Högåsa är något bättre än Garaget Högstena, men den saknar också säker passage över vägen. Även på Hjälmavägen upplever man att bilister kör för fort.

Många av deltagarna upplever att kollektivtrafiken är bristfällig, bussen går sällan och missar ibland att stanna vid hållplatserna. Vuxna kör yngre barn till skola och fritidsaktiviteter. En del äldre barn tar skolbuss men eftersom den tar lång tid åker många den vanliga bussen. Ungdomar åker ofta den vanliga bussen. Vuxna som åker buss kör ofta bil till pendelparkeringen i Skra Bro och upplever att det är positivt att den finns.

Busshållplats Garaget Högstena.

Utbud och service

Närmaste livsmedelsbutik finns i Skra Bro där man främst handlar småsaker. Här finns också thairestaurang och pizzeria. I närheten finns också gårdar som bedriver försäljning av ägg/kött/grödor. För att storhandla och uträtta andra ärenden kör man med bil till Amhult i Torslanda och Bäckebo.

Mötesplatser och aktiviteter för barn och unga

Det finns ett stort intresse för sportaktiviteter bland barn och unga i Björlanda. Fotboll och annan idrott utövas vid Zenithgården och Hovgårdsvallen. Det finns också ett utbrett hästintresse i området och möjlighet att rida finns på Alleby ridskola. Många åker till Torslandahallen för fritidsaktiviteter som handboll och tennis, och kulturhuset Vingen i Amhult för kulturskolan. Andra aktiviteter som nämns är exempelvis friidrott, dans, gymnastik och innebandy. Det finns önskemål om ishall, kulturskola, fritidsgård, aktivitetshus, simhall, inomhushall med konstgräs eller bowling. Idag åker man skridskor i Kungälv eller Tuve ishall. Fritidsgård finns på Backaplan eller i Torslanda. En förälder menar att det finns mycket idrott i området och omkringliggande närområde men eftersom utbyggnadstakten är hög börjar idrottsklubbarna bli fulla. Framöver kommer man behöva säga nej till barn som vill delta i aktiviteter. En annan förälder lyfter att det saknas fritidsaktiviteter för barn och unga i Björlanda, om man inte gillar sport. Tidigare gick det att hyra lokaler i Björlandaskolan för att ordna exempelvis disco, vilket var väldigt positivt.

Skra Bro eller "Skrabbe" som det kallas är en samlingsplats för ungdomar, där man hänger, kör A-traktor och moppe. Deltagarna beskriver att unga vuxna inte hänger i Björlanda utan åker in till centrala Göteborg. Enligt de vuxna så finns det inte så mycket att göra i området för lite äldre barn. På lekplatserna leker främst små barn. Sommartid brukar barnfamiljer cykla ner till Kippholmen för att bada.

Kollektivtrafikknutpunkten Skra Bro med mindre livsmedelsbutik i bakgrunden.

Avstånd till

Skra Bro:	2,3 km
Förskola:	1,8 km
Grundskola åk 1-5:	1,8 km
Grundskola åk 6-9:	2,6km
Friidrotsanläggning:	1,7 km
Fotbollsplan:	3 km
Vårdcentral:	9 km
Kulturskola:	10,5 km
Fritidsgård:	10,5 km

Enligt de yngre barn som intervjuats leker många hemma med kompisar vintertid och sommartid cyklar de runt utomhus eller hänger på skolgården i Björlanda. En kille berättar att han tillsammans med kompisar brukar besöka en cykelpark i Björlanda Kile. Kyrkan har vissa aktiviteter för ungdomar.

Många yngre barn leker hemma på tomten, men det finns också två lekplatser i närområdet som nyttjas i viss utsträckning. Det finns inte några kommunala lekplatser utan de närmsta lekplatserna vid Hjälmavägen underhålls av samfälligheten. Under dialogen nämns också andra lekplatser i Björlanda, bland annat Skomakareängen, Olivias äng, vid ÅVS i Låssby (brukar kallas för Plikta för att det ryktas om att lekutrustningen kommer från Pliktas lekplats). Det finns dock önskemål om en större allmän lekplats och/eller en central samlingsplats för barn där det skulle kunna utöva aktiviteter som exempelvis klättring, parkour eller en skatepark eller hinderbana.

Rekreation

Närmast planområdet fungerar vägen runt Räbbåsområdet som en promenadslinga. Slingan sträcker sig från parken till Lilla Räbbåsvägen, sen Räbbåsvägen och sen en stig tillbaka till parken. Det är en av få "rundslingor" i området som många nyttjar och tycker är trevlig. Även området sydöst om planområdet nyttjas för promenad och löpträning. Vill man promenera eller springa längre, kan man springa mot Kippholmen och Nodre älv där det finns promenadområden. Havet anses vara en dragkraft till området och man går och cyklar dit. Nolviks Kile nämns som en målpunkt.

Från närliggande Säve flygplats förekommer helikopterbuller, men deltagarna störs generellt inte mycket av det. De som bott i området länge jämför med hur det var när flygplatsen var aktiv och bullret var värre. Någon lyfter att det börjat höras alltmer trafikbuller från Kongahällavägen de senaste åren.

Utvecklingen i Björlanda

Flera av deltagarna beskriver Björlandas lantliga karaktär som positiv, och uttrycker oro kring att staden kryper närmre med tillkommande bebyggelse. Det finns en upplevelse av att den lantliga atmosfären försvinner allt mer. Vissa är oroad över en utökad bebyggelse i området. Ökat slitage och kostnader för samfälligheterna om fler nyttjar Hjälmarvägen lyfts också som ett orosmoment.

Önskemål om att inte bygga hyresrätter finns på grund av oro att det för med sig problem. En annan farhåga är att den organiska bebyggelsestruktur som finns i området ska gå förlorad och att en mer "stadsläk" bebyggelsestruktur med flerbostadshus inte passar in i områdets befintliga karaktär. Samtidigt finns både önskemål och en medvetenhet om behovet av en mer blandad bebyggelse. Mindre bostäder skulle möjliggöra att målgrupper som äldre, fränskilda eller ensamstående med barn eller ungdomar kan bo kvar i närområdet. Just nu sker ett generationsskifte i området. Få äldre bor kvar, några medelålders med barn som har flyttat ut och flera småbarnsfamiljer flyttar in. Flera av villagaragen i området har byggts om med lägenhet uppepå, där familjens ungdomar bor.

Det anses viktigt att bibehålla grönt i området och en grön ridå som angränsar till planområdet för att dölja det nya området. Det finns också önskemål om att planområdet inte kalhuggs helt och att träd behålls inom planområdet.

Det finns också en viss oro för att infartsväg till det nya området ska gå via Hjälmarvägen då man anser att vägen inte kan hantera ytterligare trafik i förhållande till dagens läge.

Deltagarna upplever inte att någon använder området som omfattas av detaljplanen. Området har använts bakåt i tiden och då fanns stigar som samfälligheten höll efter. Nu är det alldeles för igenväxt och ogenomträngligt.

WORKSHOP MED TJÄNSTEPERSONER

Som en del av inventering för SKA/BKA genomfördes en workshop med exploatör och tjänstepersoner från Göteborgs stad i mars 2024. Workshopen utgick från Göteborgs stads matris för SKA/BKA med inventering av området i relation till temana: sammanhållen stad, samspel, vardagsliv, identitet och hälsa och säkerhet. Workshopen inleddes med information om detaljplanen, arbetet med SKA/BKA och resultatet av den dialog som genomförts med samfälligheter och boende i närområdet. Tjänstepersonerna delades in i grupper och fick hantera ett tema från SKA/BKA-matrisen i taget. Fokus låg på inventering av kvaliteter och brister i olika geografisk skala området: närområdet, Björlanda och staden. Grupperna bytte sedan teman med varandra och fyllde på varandras inventeringar, tills alla grupper hanterat samtliga teman. I workshopens andra del fick tjänstepersonerna utifrån inventeringen identifiera målområden och åtgärder kopplat till sociala- och barnperspektiv. Efter workshopen har målområden och åtgärdsförslag bearbetats inom arbetet med SKA/BKA.

Sammanfattning av workshop

Livsstil och karaktär

Tjänstepersonerna delar den beskrivning av områdets karaktär som deltagarna i dialogen fört fram. Ett lantligt, tryggt, havsnära, homogent område. Bebyggelsen i området har vuxit fram organiskt och byggnaderna ser olika ut. Grönområden och havet är positiva rekreativvärden.

Boende i området upplever en viss trygghet med att området saknar diversifiering beträffande målgrupper men det saknas möjligheter att bo i kvar i området när livet förändras. Tjänstepersonerna beskriver att områdets struktur stöttar personer "mitt-i-livet" som inte är så beroende av samhällsfunktioner som exempelvis äldre är. Känslan är att man "rår om sig själv" i området, vilket kanske är sprunget ur områdets lantliga karaktär. Att rå om sig själv kan upplevas som en frihet, men kan också innebära vissa begränsningar, exempelvis långa avstånd och begränsad service. Tjänstepersonerna konstaterar att strukturen genererar ett bilberoende, som är en del av den livsstil många har i området. Man vänjer sig vid avstånd, som i en innerstadsstruktur skulle upplevas väldigt långa. Även om det finns relativt tillgänglig och tät kollektivtrafik är det svårt att få ihop vardagsärenden med kollektivtrafik till följd av linjesträckningar och bytestider. Bilinfrastrukturen är så pass stark på Hisingen att det är svårt att konkurrera med bilen.

Barn- och ungas rörelsefrihet

För barn och unga kan avstånd bli mer påtagligt, och det är svårt att ta sig till skola och fritidsaktiviteter utan vuxna som kör bil. Tjänstepersonerna beskriver Kongahällavägen som ett hinder för barn och unga att ta sig på egen hand. Hållplatslägena är dåligt utformade och gång- och cykelväg saknas. En gång- och cykelbana längs Kongahällavägen planeras av Trafikverket, men tjänstepersonerna lyfter en risk att gång- och cykelbanan inte kommer upplevas trygg utifrån trafikbelastningen och närheten till trafiken.

I dagsläget är den genaste vägen längs med Kongahällavägen inte ett alternativ för gång- och cykel utan man cyklar en omväg genom villaområdet för att ta sig till Skra Bro eller skolan. En del av sträckan cyklar barnen på Hjälmavägen som matar mycket trafik och upplevs överbelastad och osäker bland boende i området.

I närheten av planområdet bor många barn. För de yngsta barnen kanske man har en högre rörelsefrihet än andra barn i staden, eftersom barn boende i området kan röra sig på tomten och till grönområden i närområdet utan att passera Kongahällavägen. Dock är de lite äldre barnen som vill ta sig längre sträckor (eftersom mötesplatser och aktiviteter saknas i närheten) beroende av sina föräldrar. Tjänstepersonerna resonerar kring om den gemenskap som finns i området också kan påverka äldre barns frihet i området, jämfört med äldre barn i exempelvis innerstaden. När alla känner alla kan möjligheten att testa sin frihet upplevas begränsad för att man känner sig övervakad. A-traktorer är en stor del av ungdomskulturen, där Björlandaskolan och Skra Bro är viktiga mötesplatser.

Möten mellan människor

I bostadsområdet finns utöver lekplatserna inte några anordnade mötesplatser. Däremot möts grannarna på Hjälmvägen som alla passerar på väg till- och från bostäderna. Det är där man möts och ser varandra. Även i de närliggande naturområdena kan man mötas under promenader.

I stadsdelen möts föräldrar med barn på förskolor och sportaktiviteter. Även i Torslanda finns målpunkter som är viktiga mötesplatser för de boende, om än på långt avstånd från bostadsområdet. Tjänstepersonerna uppfattar att många identifierar sig som Torslandabor snarare än som Göteborgare i området, vilket kanske är sprunget ur att Torslanda tidigare var en kommun som Björlanda ingick i. Björlanda ligger geografiskt nära andra delar av staden, men upplevs ändå avskuret från resten av staden – både socialt och i karaktär. De sociala och fysiska kopplingarna till andra delar av staden är bristfälliga, och det finns en rädsla mot det som är nytt och främmande, kanske för att man saknar erfarenhet av att vara uppblandade med andra grupper. Området består av en homogen målgrupp och en fysisk bebyggelsestruktur som stöttar den heterogena kärnfamiljen. Det finns en stark villa- och bilidentitet som många vill bevara.

The image displays two matrices used for impact analysis. The top matrix, titled 'Sociala konsekvensanalyser (SKA)', is set against an orange background. It features a grid with four rows labeled 'Kommunstyrelsen', 'Folkpartiet', 'Socialdemokraterna', and 'Miljöpartiet'. The columns are headed by 'Barnperspektiv', 'Kommun', 'Stadsdel', 'Stad', and 'Region'. To the right of the grid are four stylized icons of people's faces. The bottom matrix, titled 'Barnkonsekvensanalys (BKA)', is set against a purple background. It has a similar grid structure with rows for 'Kommunstyrelsen', 'Folkpartiet', 'Socialdemokraterna', and 'Miljöpartiet'. The columns are headed by 'Barnperspektiv', 'Kommun', 'Stadsdel', 'Stad', and 'Region'. To the right of this grid are four stylized icons of children's faces.

Under workshopen diskuterades både barnperspektivet och det sociala perspektivet utifrån stadens matriser för BKA och SKA. SKA och BKA matriser, Göteborgs stad.

SAMMANFATTNING AV INVENTERING OCH NULÄGESBESKRIVNING

Sammanfattningen bygger på de inventeringar som gjorts av relevanta dokument, observationer, dialog och workshop med tjänstepersoner. Resultatet av inventeringen har kategoriserats efter de teman som finns i stadens matris för SKA/BKA.

Sammanhållen stad

Handlar om att motverka segregation och överbrygga barriärer, fysiska eller mentala. Barriärerna skiljer sig mellan människor och är olika för exempelvis barn och vuxna.

Björlanda ligger, trots områdets lantliga karaktär, geografiskt nära andra delar av staden. Socialt upplevs kopplingarna starkast till Torslanda, där man tar del av fritidsaktiviteter och serviceutbud. Socioekonomiskt finns det likheter mellan Torslanda och Björlanda, och man har historiskt hört ihop som stadsdel och tidigare Torslanda kommun. Björlanda är ett område med generellt goda förutsättningar och invånarna i närheten av planområdet beskriver att de trivs bra. Björlanda är ett av Göteborgs mest segregerade områden och det sociala utbytet med andra delar av staden är begränsat.

Skra Bro är en central nod i Björlanda, där det bland annat finns en mindre livmedelsbutik och kollektivtrafik till centrala Göteborg och Torslanda. Från Skra Bro finns också utbyggd gång- och cykelbana till lokala målpunkter såsom Trulsegårdsskolan och Zenithgården, men också till Torslanda och Göteborg. Kopplingarna mellan planområdet till Skra Bro är bristfälliga. Under högttrafik finns regelbundna avgångar i kollektivtrafiken från busshållplats vid planområdet, men under kvällar och helger är möjligheterna att åka kollektivt sämre. Dessutom är infrastrukturen och den upplevda tryggheten kring hållplatslägen bristfällig. Mellan planområdet och Skra Bro saknas gång- och cykelbana. För att cykla till skola, Skra Bro eller fritidsaktiviteter tar man istället en omväg via små villavägar. Vid Skra Bro finns också en pendelparkering som många tar bilen till för att fortsätta sin resa med buss. Bilanvändningen är hög i området, och många barn blir körda till skolan och fritidsaktiviteter.

Samspel

Behandlar den fysiska miljöns förutsättningar att skapa tillit och delaktighet.

En mycket stor andel av Björlandaborna upplever att de känner sig trygga i sitt bostadsområde. Det finns en känsla av att "alla känner alla" och en gemenskap i området. Grönområden och havet bidrar till trivsel och möjlighet till aktiviteter. Föreningslivet är utbrett i Björlanda och sportanläggningar som Zenithgården och Hovgårdsvallen formar mötesplatser i området. Samtidigt saknas spontana mötesplatser och aktiviteter för personer som inte är intresserade av sport. För att besöka exempelvis fritidsgård eller kulturskolan tar sig barn och unga till Torslanda. För barn, äldre och personer med begränsad rörelseförmåga är tillgängligheten till mötesplatser en brist.

I samband med planerad bostads- och centrumutveckling vid Skra Bro uttrycker många av de boende en oro kring att staden kryper närmre. Det finns en rädsla för att områdets atmosfär ska förändras om mer bebyggelse innehållande olika typer av bostäder tillkommer. Samtidigt efterfrågas fler typer av bostäder i området för att man ska kunna bo kvar om livet förändras.

Vardagsliv

Handlar om planens fysiska struktur och dess förutsättningar att skapa ett jämlikt och praktiskt vardagsliv. Ett vardagslivsperspektiv innebär att alla gruppers vardagliga rutiner och aktiviteter är utgångspunkt för planeringen.

Serviceutbud och offentlig service är mycket begränsat i närheten av planområdet. Avstånden är långa för att ta del av service och kollektivtrafiken kan med sitt nuvarande utbud inte konkurrera med bilen när det gäller restid. Situationen formar livsstilen i området och bilinnehavet är betydligt högre än Göteborgssnittet. Många har sin arbetsplats på Hisingen och kör bil till och från jobbet. Det finns en vana att ta bilen och att rå om sig själv, vilket kan innebära svårigheter för de som har begränsad möjlighet att göra det. Området är villadominerat och det saknas alternativ för de som efterfrågar en mindre bostad eller annan upplåtelseform.

Identitet

Avser såväl platsens identitet, den byggda miljöns karaktär samt människornas relation och känsla för platsen.

Det befintliga bostadsområdet som gränsar till planområdet har vuxit fram organiskt över tid och gestaltningen skiljer sig åt. Tomternas storlekar, placeringar och form skiljer sig åt vilket är ett resultat av att området legat utanför detaljplan eller omfattats av detaljplaner som tillåtit att tomter styckats av och lucktomter bebyggts. Dessutom har delar av området från början varit fritidshusbebyggelse som övergått till permanenta bostäder. Området består uteslutande av villor men en del garage har byggts till med lägenhet som ett första steg för ungdomar att flytta hemifrån.

Den lantliga, havsnära karaktären formar områdets identitet, som invånarna värnar om. Invånarna är medvetna om att det saknas en blandning av olika målgrupper inom området, och uttrycker både fördelar och nackdelar med det. De uttrycker både oro för en förändring av den fysiska strukturen som tillkommande planområde kan medföra samt att det finns behov av att utveckla en fysisk struktur som kan möjliggöra för fler målgrupper att kunna bo kvar eller flytta in till området.

Hälsa och säkerhet

Handlar om att främja en jämlik och god livskvalitet. För att människor, vuxna och barn, ska kunna och vilja vara fysiskt aktiva utomhus behöver närmiljön vara trygg, trafiksäker och stimulerande.

Generellt är den självupplevda hälsan god i Björlanda. Det finns god tillgång till grönområden för fysisk aktivitet utomhus. Den offentliga närvaron är dock mycket begränsad och det saknas tillgänglighetsanpassade och iordningställda rekreationsmöjligheter.

Trafiksäkerheten är ett problem i området, dels på Hjälmarvägen som matar trafik till befintliga bostäder, dels Kongahällavägen som saknar gång- och cykelbana, hastighetssäkrade passager och tillgänglighetsanpassade hållplatslägen för kollektivtrafiken. Dessutom upplever många att bilister överskrider hastighetsgränserna på Kongahällavägen. Kongahällavägen är hårt belastad och viss bullerproblematik föreligger. Buller förekommer också från Säve flygplats som ligger i närheten av planområdet.

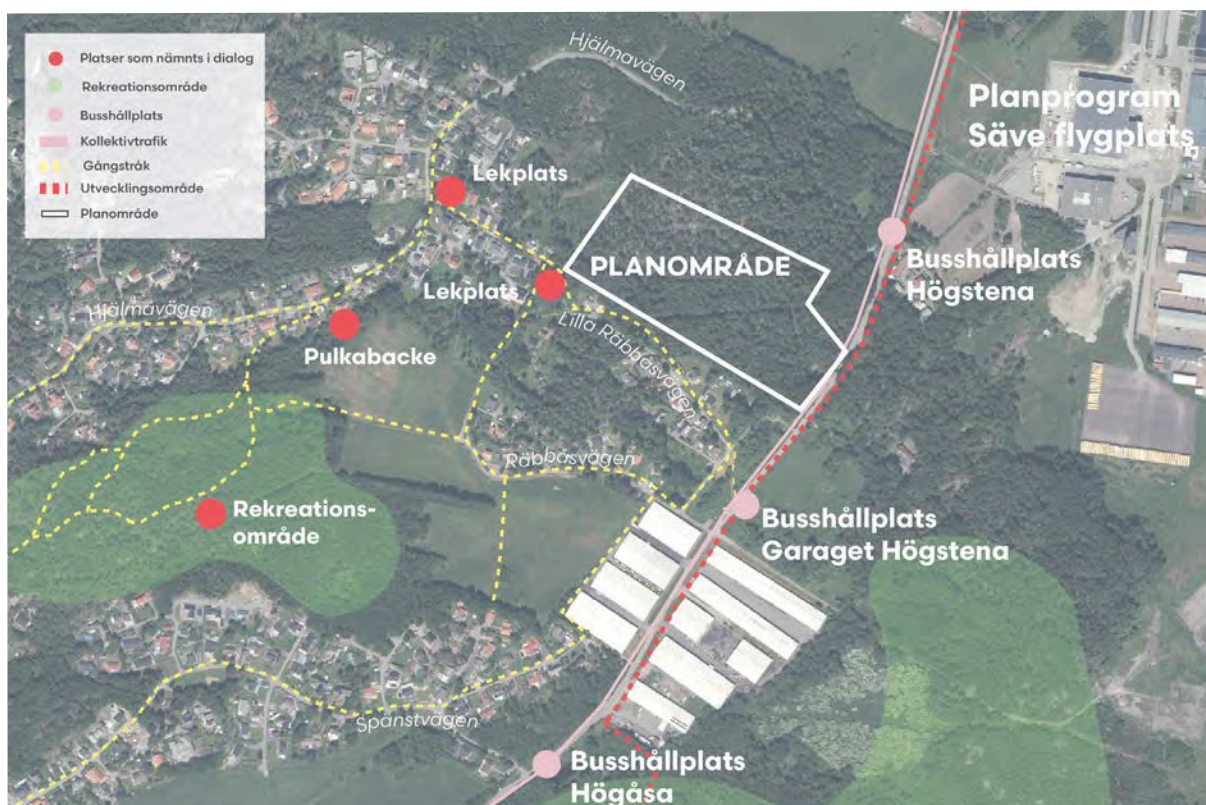
Barnperspektiv och Barnens perspektiv

Avser vuxnas syn på frågor som rör barn och barnens syn på frågor som rör barn.

För att platser ska nyttjas av barn och unga behöver de upplevas trygga och vara tillgängliga för barn att ta sig till och från på egen hand. För yngre barn är området närmast bostaden viktigt medan för ungdomar blir avståndet längre. Det behövs platser för att utforska, mötas, vara i fred och utvecklas. I nuläget hindrar den bristande trafiksituationen barn och unga att på egen hand ta sig till skola och fritidsaktiviteter och man är mycket beroende av sina föräldrar. Föräldrarna har stor insyn i barnens sociala liv och rörelsemönster.

Bortsett från sportaktiviteter, saknas anordnade mötesplatser och möjlighet till spontana aktiviteter för barn och unga i Björlanda. En stor andel av barn och unga är aktiva inom idrottsföreningar, men det saknas aktiviteter som är kostnadsfria. Bland äldre barn är Skra bro ett populärt hängställe, och Björlandagården är en samlingsplats för ungdomar med A-traktor.

För barns hälsa och utveckling är det viktigt att kunna vistas ute i en grön miljö. I närheten av planområdet finns flera grönområden som barn och unga till viss del kan ta sig till på egen hand, men många leker också hemma på tomten. I närheten av planområdet finns också två mindre lekplatser som sköts av samfälligheterna i området.

Inzooming av illustration som visar planområdet. Kartbild från Lantmäteriet.

- Platser som nämnts i dialog
- Rekreatiomsområde
- Busshållplats
- Kollektivtrafik
- Gång- och cykelväg
- Gångstråk
- Utvecklingsområde
- Planområde

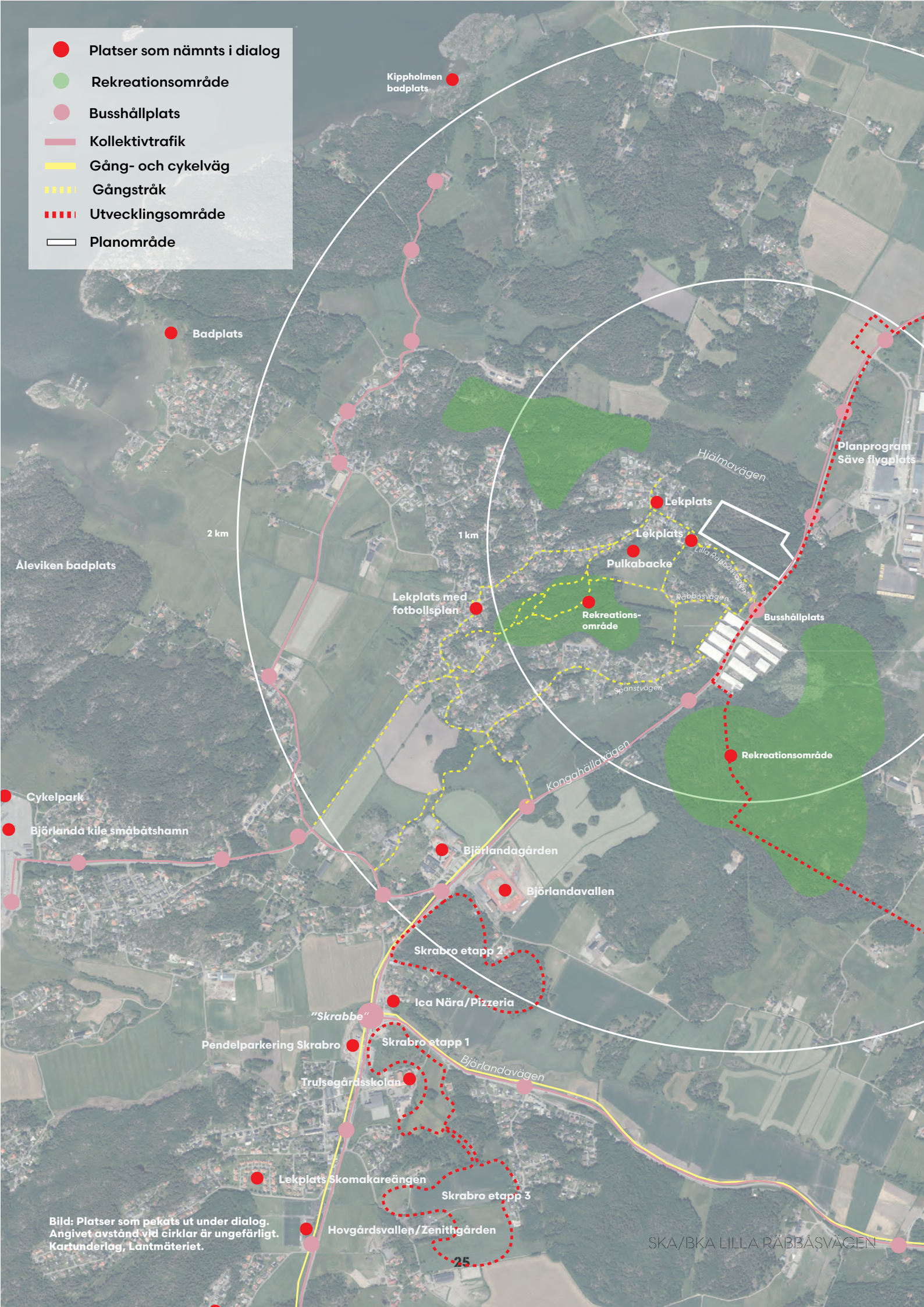

Bild: Platser som pekats ut under dialog.
 Angivet avstånd vid cirklar är ungefärligt.
 Kartunderlag, Lantmäteriet.

MÅL OCH ÅTGÄRDER-SOCIALA ASPEKTER OCH BARNPERSPEKTIV

MÅL

Inventeringen av planområdet med omnejd ger bilden av ett lantligt och naturnära bostadsområde där invånare i stor utsträckning har goda förutsättningar, trivs och mår bra. Inventeringen visar också att det finns brister i bland annat trafiksäkerheten, tillgång till service, mötesplatser och den sociala och fysiska kopplingen till andra delar av staden.

Utifrån sammanhållen stad, samspel, vardagsliv, identitet, hälsa och säkerhet har mål för fortsatt planarbete tagits fram.

Mål utifrån sociala aspekter och barnperspektiv:

- Barn och unga kan röra sig fritt och självständigt inom planområdet och till närliggande områden
- Det finns goda förutsättningar att välja hållbara resealternativ som gång- och cykel eller kollektivtrafik
- Trafiksäkerheten är god inom planområdet och kopplingar till andra områden upplevs säkra och trygga
- I området finns mötesplatser för spontana och planerade aktiviteter, särskilt för målgrupperna barn, unga och äldre
- I planområdet återfinns närområdets befintliga kvaliteter genom anpassning till topografin, naturvärden och organiska gestaltning
- Det finns möjlighet att bo i området genom livets alla skeden
- Området är utformat med omsorg så att en god förskole- och boendemiljö uppnås, bland annat avseende buller
- Boende upplever att de har varit delaktiga under planprocessen

ÅTGÄRDER

För att arbeta mot målen har förslag på åtgärder tagits fram för fortsatt arbete med detaljplanen vid Lilla Räbbåsvägen. För att säkerställa att åtgärder vidtas utses ansvarig för genomförande av åtgärderna. Nedan följer föreslagna mål och åtgärder. Då flera mål går in i varandra kan liknande åtgärder vidtas för att uppnå flera mål.

Mål

- Barn och unga kan röra sig fritt och självständigt inom området och till närliggande områden
- Det finns goda förutsättningar att välja hållbara resealternativ som gång- och cykel eller kollektivtrafik
- Trafiksäkerheten är god inom planområdet och kopplingar till andra områden upplevs säkra och trygga

Åtgärd	Ansvar	Skede
Möjliggör goda och trygga kopplingar för både gång- och cykel och bil, både inom området och till närliggande områden. Kopplingarna ska vara trafiksäkra och trygghetsskapande åtgärder ska utföras vid behov.	Exploator och exploateringsförvaltningen utformar och utför inom området. Stadsbyggnadsförvaltningen (SBF) ansvarar för att reglera på ett sätt som möjliggör. Stadsbyggnadsförvaltningen (SBF) ansvarar för att reglera så att tillräckliga ytor säkerställs för den beslutade gång- och cykelvägen enligt regional plan.	Trafiklösningar inom planområdet löses vid framtagande av detaljplan och vid genomförande. Dialog om Kongahällavägen förs inom Trafikverkets vägplan.

Mål

- I området finns mötesplatser för spontana och planerade aktiviteter, särskilt för målgrupperna barn, unga och äldre.
- I planområdet återfinns närområdets befintliga kvaliteter genom anpassning till topografin, naturvärden och organisk gestaltning

Åtgärd	Ansvar	Skede
Möjliggör att utforma ytor för dagvatten- och skyfallshantering mångfunktionellt genom att addera rekreativa värden.	Exploateringsförvaltningen ansvarar för utformning i dialog med Kretslopp och vatten.	Vid framtagande och genomförande av detaljplan.
Utforma förskolegård så att den kan fungera som mötesplats under helg, eftermiddag/kväll när ordinarie verksamhet är stängd.	Exploator ansvarar för utformning. Vid kommunal förskola ansvarar Stadsfastigheter för utformning. SBF ansvarar för att reglera på ett sätt som möjliggör.	Vid framtagande och genomförande av detaljplan. Vid kommunal förskola inkluderas Stadsfastigheter och förskoleförvaltningen vid genomförande.
Möjliggör platser i bebyggelseförslaget där sociala möten kan ske och gestalta dessa med grönska och omsorg.	Exploator i samarbete med stadens projektgrupp ansvarar för utformning. SBF ansvarar för att reglera på ett sätt som möjliggör.	Vid framtagande och genomförande av detaljplan.
Anpassa förslaget utifrån topografi och natur inom området.	Exploator i samarbete med stadens projektgrupp ansvarar för utformning. SBF ansvarar för att reglera på ett sätt som möjliggör.	Vid framtagande och genomförande av detaljplan.
Säkerställ en god förskole- och boendemiljö utifrån tillgänglighet, jämlikhet, trygghet och friytebehov.	Exploator i samarbete med stadens projektgrupp ansvarar för utformning. Vid kommunal förskola ansvarar Stadsfastigheter för utformning. SBF ansvarar för att reglera på ett sätt som möjliggör.	Vid framtagande och genomförande av detaljplan. Vid kommunal förskola inkluderas Stadsfastigheter och förskoleförvaltningen vid genomförande.

Mål

- Det finns möjlighet att bo i området genom livets alla skeden
- Området är utformat med omsorg så att en god förskole- och boendemiljö uppnås, bland annat avseende buller

Åtgärd	Ansvar	Skede
Se över möjligheten för olika storlek på bostäder inom området.	Exploator ansvarar.	Vid framtagande och genomförande av detaljplan.
Se över möjligheten för varierad upplåtelseform.	Exploator ansvarar.	Vid framtagande och genomförande av detaljplan.
Säkerställ att nödvändiga bullerreducerande åtgärder kan utföras.	Exploator/staden/Trafikverket utformar och utför inom området. SBF ansvarar för att reglera på ett sätt som möjliggör.	Vid framtagande och genomförande av detaljplan.

Mål

- Boende upplever att de har varit delaktiga under planprocessen.

Åtgärd	Ansvar	Skede
Kommunicera med boende under planarbetet och under genomförandet.	SBF ansvarar för att anordna samrådsmöte, besvara frågor och kommunicera med allmänheten. Exploator ansvarar under genomförandet. Exploateringsförvaltningen och Kretslopp och vatten ansvarar för att kommunicera de delar av utbyggnaden som Staden ansvarar för.	Vid framtagande och genomförande av detaljplan.

REFERENSER

Göteborgs stad

Detaljplan för Torslanda Tvärförbindelse Samrådshandling

[https://www5.goteborg.se/prod/fastighetskontoret/etjanst/planobygg.nsf/vyFiler/Lilleby%20-%20Tv%C3%A4rf%C3%B6rbindelse%20i%20Torslanda-Plan%20ut%C3%B6kat%20f%C3%B6rfarande%20-%20samr%C3%A5d-Planbeskrivning/\\$File/20-0595%20Planbeskrivning%20samr%C3%A5d.pdf?OpenElement](https://www5.goteborg.se/prod/fastighetskontoret/etjanst/planobygg.nsf/vyFiler/Lilleby%20-%20Tv%C3%A4rf%C3%B6rbindelse%20i%20Torslanda-Plan%20ut%C3%B6kat%20f%C3%B6rfarande%20-%20samr%C3%A5d-Planbeskrivning/$File/20-0595%20Planbeskrivning%20samr%C3%A5d.pdf?OpenElement) (Hämtad 2024-04-04)

Göteborgs grönpplan för en nära sammanhållen och robust stad 2022-2030

https://goteborg.se/wps/wcm/connect/63a24271-5818-428b-999a-0a402cb4b36a/G%C3%B6teborgs+gr%C3%B6nplan+2022_tillg%C3%A4nglig_.pdf.pdf?MOD=AJPERES (Hämtad 2024-04-04)

Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt inriktning för samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler (2024)

Jämlikhetsrapporten 2023

<https://goteborg.se/wps/wcm/connect/377bd1d9-bebd-4c1e-b52c-5dfc3dbb1619/J%C3%A4mlikhetsrapporten+2023+Skillnader+i+livsvillkor+och+h%C3%A4lsa+i+G%C3%B6teborg.pdf?MOD=AJPERES> (Hämtad 2024-04-04)

Lokalt utvecklingsprogram för Hisingen 2023

<https://goteborg.se/wps/wcm/connect/d2e783fe-c540-4592-b956-9ace2a06242a/Lokalt+utvecklingsprogram+Hisingen+2023.pdf?MOD=AJPERES> (Hämtad 2024-04-04)

Plaprogram för Söve flygplatsområde

[https://www5.goteborg.se/prod/fastighetskontoret/etjanst/planobygg.nsf/vyFiler/S%C3%A4ve%20-%20Program%20f%C3%B6r%20S%C3%A4ve%20flygplats-Program%20-%20samr%C3%A5d-Programhandling/\\$File/Program%20S%C3%A4ve%202022-11-16.pdf?OpenElement](https://www5.goteborg.se/prod/fastighetskontoret/etjanst/planobygg.nsf/vyFiler/S%C3%A4ve%20-%20Program%20f%C3%B6r%20S%C3%A4ve%20flygplats-Program%20-%20samr%C3%A5d-Programhandling/$File/Program%20S%C3%A4ve%202022-11-16.pdf?OpenElement) (Hämtad 2024-04-04)

Program för en jämlik stad 2018-2026

<https://goteborg.se/wps/wcm/connect/c3e5967b-3893-46fa-b3ac-ad9cf5de865b/G%C3%B6teborgs+Stads+program+f%C3%B6r+en+j%C3%A4mlik+stad+2018-2026+version+3.pdf?MOD=AJPERES> (Hämtad 2024-04-04)

Skra Bro

<https://goteborg.se/wps/portal/start/goteborg-vaxer/hitta-projekt/stadsomrade-hisingen/bjorlanda/skra%20bro> (Hämtad 2024-04-04)

Tekniska krav och anvisningar Mark- och utemiljö Förskola, Skola och Gymnasium Huvuddokument

<https://goteborg.se/wps/portal/enhetssida/tekniska-krav-och-anvisningar-for-dig-som-bygger-lokaler-at-goteborgs-stad/Utemiljo> (Hämtad 2024-04-04)

Översiktsplan

<https://oversiktsplan.goteborg.se/> (Hämtad 2024-04-04)

Övrigt

Boverket (2015) *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö.*

<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/gor-plats-for-barn-och-unga.pdf> (Hämtad 2024-04-04)

Boverket (2020) *Barnkonventionen i fysisk planering - Kartläggning och analys.*

<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2020/barnkonventionen-i-fysisk-planering-och-stadsutveckling.pdf> (Hämtad 2024-04-04)

Folkhälsomyndigheten *Social hållbarhet*

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/> (Hämtad 2024-04-04)

Jansson, M., Schneider, J., Mårtensson, F., Kylin, M., Fridell, L. (2021) *Rum för skolans utemiljö – fördjupad analys kring yta för utemiljö på skola och förskola.* Sveriges Lantbruksuniversitet.

https://pub.epsilon.slu.se/23467/1/jansson_m_et_al_210428.pdf (Hämtad 2024-04-04)